

มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพ
กรณีการเคลื่อนไหวออกแรง

TAX MEASURE FOR PUBLIC HEALTH : ON PROMOTING PHYSICAL ACTIVITY

ชนม์พิสุทธิ์ บุญประคอง

Chonpisoot Boonyapracong

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายภาษี

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : chonpisoot@gmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in Tax Law,

Faculty of Law, Thammasat University : chonpisoot@gmail.com

Received : January 29, 2020

Revised : March 13, 2020

Accepted : March 25, 2020

บทคัดย่อ

การเคลื่อนไหวออกแรงอย่างไม่เพียงพอของประชากรนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งในประเทศไทยมีผู้เป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรังจำนวนมาก จากการศึกษาพบว่าในต่างประเทศ เช่น ประเทศแคนาดาและประเทศสวีเดน มีการใช้มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ดึงเงินจูงใจหลักการตามกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของประเทศแคนาดา และกฎหมายของประเทศสวีเดน มาประมวลเป็นข้อเสนอในการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพ กรณีการเคลื่อนไหวออกแรงที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหากรณีการเคลื่อนไหวออกแรงอย่างไม่เพียงพอของประชาชนในประเทศไทย โดยมุ่งหวังประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยง หรือลดความเสี่ยงในการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

คำสำคัญ

มาตรการทางภาษี, สุขภาพ, การเคลื่อนไหวออกแรง

ABSTRACT

Insufficient physical activity is a key risk factor for Non-Communicable Diseases (NCDs) and many of Thai people are affected by NCDs. The results from the study found that there are tax measures as a tool to solve such problems in some countries such as Canada and Sweden. Therefore, adopting the principle of the foreign countries such as Canadian laws and Swedish laws in Thai laws would be beneficial to promote physical activities and prevent Non-Communicable Diseases in Thailand.

Keywords

Tax Measure, Health, Physical Activity

บทนำ

ในปัจจุบันนี้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากยุคก่อน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ หรือการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นผลให้ในหลาย ๆ กิจกรรมนั้น ไม่เพียงแต่สามารถกระทำที่ใดก็ได้แล้ว ยังสามารถกระทำได้แม้ว่าจะอยู่ที่เฉย ๆ รวมถึงการมีสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการคมนาคมที่ทำให้สามารถเดินทางไปยังจุดหมายโดยไม่ต้องใช้กำลังกายมากอย่างในอดีต อาทิ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นต้น ทั้งนี้ แม้จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมาก กล่าวคือสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสะดวกสบายเร็ว แต่ในทางกลับกันก็ทำให้คนเราอยู่นิ่ง ๆ กับที่มากขึ้น เนื่องจากไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้กำลังกายเพื่อไปทำกิจกรรมดังเช่นสมัยก่อน เป็นผลให้ผู้คนขาดการเคลื่อนไหว ออกแรงหรือการออกกำลังกาย

รูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันที่ขาดการออกกำลังกายของคนยุคปัจจุบันประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น การบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมในด้านโภชนาการ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ สามารถก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ โดยอาจพบกับสภาวะกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases) อันเป็นโรคที่ไม่ได้เกิดจากเชื้อโรคและไม่สามารถติดต่อได้ หากแต่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ภายในร่างกายซึ่งเป็นผลจากวิถีการใช้ชีวิตที่มีพฤติกรรมเสี่ยงนั่นเอง¹ โดยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเป็นสาเหตุสำคัญอันนำไปสู่การเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ อาทิ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดหัวใจ หลอดเลือดสมอง ภาวะน้ำหนักเกิน หรือโรคอ้วน ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน พิการและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ในการนี้ โดยองค์การอนามัยโลกมีคำแนะนำว่าการเคลื่อนไหว ออกแรง (Physical Activity) เป็นการป้องกันที่สำคัญเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดโรคในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง² สำหรับประเทศไทย จากการสำรวจการทำกิจกรรมทางกายของประชากร พ.ศ. 2558 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่า ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีอัตราการเคลื่อนไหวน้อยโดยภาพรวมถึงร้อยละ 95.5 ส่วนการทำกิจกรรมทางกาย โดยการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา มีเพียงร้อยละ 23.4 เท่านั้น³

การส่งเสริมสุขภาพคือกระบวนการที่เพิ่มสมรรถนะให้ประชาชนสามารถควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพเพื่อดูแลส่งเสริมให้สุขภาพตนเองดีขึ้น ไม่จำกัดเพียงการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย แต่รวมไปถึงสภาวะและทรัพยากรพื้นฐานต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเกิดสุขภาพที่ดี⁴ เป็นกิจกรรมที่มีการลงทุนต่ำ เมื่อเทียบกับผลตอบแทนด้านสุขภาพที่ได้รับ สามารถลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลตลอดจนการสูญเสียทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ได้⁵

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพโดยอาศัยมาตรการทางภาษี

โรคไม่ติดต่อเรื้อรังมีสาเหตุจากปัจจัยเสี่ยงพฤติกรรมรวม 4 อย่าง ได้แก่ การบริโภคยาสูบ การไม่มีกิจกรรมทางกายเพียงพอ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปริมาณที่เป็นอันตราย รวมถึงการบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตาม สามารถป้องกันการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้ด้วยการออกกำลังกายด้วยปริมาณที่เหมาะสมและบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากภาวะอ้วน ระดับน้ำตาล และไขมันในเลือดสูง และ

¹ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, “กลุ่มโรค NCDs,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.thaihealth.or.th/microsite/categories/5/ncds/2/173/176-%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B9%88%E0%B8%A1%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%84+NCDs.html>

² World Health Organization, “Global Recommendations on Physical Activity for Health,” Retrieved on November 10, 2018, from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK305057>

³ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, “กลุ่มโรค NCDs,” สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2561. จาก https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/18375/20283.pdf

⁴ World Health Organization, “What is health promotion?,” Retrieved on November 6, 2018, from <http://www.who.int/features/qa/health-promotion/en/>

⁵ ศ.นพ.วิฑูรณ อึ้งประพันธ์ และคณะ, “นโยบายสาธารณสุขเพื่อสุขภาพ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://resource.thaihealth.or.th/library/11813>

ความดันโลหิตสูง⁶ จึงควรมีการส่งเสริมสุขภาพเพื่อลดการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยการส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง กระบวนการสร้างเสริมความสามารถของบุคคลในการดำเนินวิถีชีวิตที่มุ่งไปสู่การมีสุขภาพ ภายใต้อาณัติของแพทย์ที่เอื้ออำนวย กล่าวคือสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม และพร้อมที่จะปรับสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี⁷ โดยรัฐสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสุขภาพได้ เนื่องจากเป็นมาตรการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านกฎและกติกาทางสังคม ช่วยสร้างเสริมสุขภาพหรือการลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพต่าง ๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ซึ่งห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ ทำให้จำนวนคนที่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะลดลงไปจากในอดีตเป็นอย่างมาก

มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมสุขภาพ กรณีการเคลื่อนไหวออกแรงมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การให้เครดิตภาษีอันเป็นวิธีในการบรรเทาภาระภาษีตามสถานะแวดล้อม โดยหักจากเงินต้องเสียภาษีโดยตรง มีผลให้ผู้เสียภาษีทุกคนได้รับการบรรเทาภาระภาษีเท่ากันโดยไม่สัมพันธ์กับการมีรายได้สูงหรือต่ำ เป็นการลดภาษีโดยตรง⁸ หรือ กรณีที่จะบรรเทาภาระภาษีของผู้เสียภาษีโดยคำนวณจากเงินได้ก่อนที่จะนำมาคิดเป็นจำนวนภาษีที่จะต้องเสีย ซึ่งเป็นการใช้วิธีการลดหย่อนภาษี อันหมายถึงจำนวนเงินที่กฎหมายอนุญาตให้หักออกจากเงินได้ที่ไม่เกี่ยวกับการหาเงินได้เพื่อบรรเทาภาระภาษีของผู้เสียภาษี หรือในบางกรณีอาจมีการลดอัตราภาษีหรือการยกเว้นภาษีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ต้องการส่งเสริม เช่น การลดอัตราภาษีขายสำหรับชนิดสินค้าหรือบริการที่รัฐต้องการสนับสนุน เป็นต้น มาตรการดังกล่าวจะทำให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้เสียภาษียินดีที่จะใช้จ่ายเงินไปในกรณีนั้น ๆ หรือแม้กระทั่งการปรับลดอัตราภาษีขายสินค้าหรือบริการที่กระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวออกแรง ย่อมทำให้สินค้าหรือบริการดังกล่าวมีราคาถูกลง ผู้คนสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการดังกล่าวได้ง่ายขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการไม่มีความจำเป็นที่จะต้องผลัดภาระในภาษีขายมาสู่ผู้ซื้อสินค้าและบริการ

อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้คนในสังคมโดยการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพ กรณีการเคลื่อนไหวออกแรง เมื่อได้ทำการศึกษาล่วงหน้าว่าเป็นมาตรการในทางบวก กล่าวคือเป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้เสียภาษี ทำให้รัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่จะอุดหนุนโครงการส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพโดยใช้มาตรการทางภาษีในกรณีนี้ค่อนข้างมาก จึงควรคำนึงถึงแหล่งเงินทุนที่จะต้องนำมาใช้จ่ายด้วย นอกจากนี้ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดค่านิยมต่าง ๆ ให้รัดกุมมากพอ ก็อาจเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้มีผู้ตั้งดวงผลประโยชน์จากมาตรการทางภาษี เช่น หากมีการลดหย่อนภาษีนำเข้าอุปกรณ์กีฬา แต่ไม่ได้กำหนดนิยามให้รัดกุมชัดเจน อาจเกิดกรณีการนำเข้าเสื้อผ้า รองเท้า ที่โดยมากแล้วแม้จะใช้เล่นกีฬาได้ แต่กลับถูกนำมาใช้เป็นสินค้าแฟชั่น จะส่งผลให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายแก่รัฐอย่างมาก แต่กลับไม่เกิดประโยชน์ด้านการกีฬาหรือการเคลื่อนไหวออกแรงตามที่ได้มุ่งหวังเอาไว้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดค่านิยมต่าง ๆ ให้รัดกุม

2. มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพ กรณีการเคลื่อนไหวออกแรงของต่างประเทศ

2.1 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดามีการประกาศใช้มาตรการทางภาษีที่มีผลเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพ กรณีการเคลื่อนไหวออกแรงในหลายรัฐ อาทิ รัฐบาลกลาง รัฐโนวาสโกเชีย รัฐซัสแคตเชวัน ส่วนใหญ่เป็นการใช้มาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวออกแรงของประชากรในกลุ่มเด็กและเยาวชน กล่าวคือ ในช่วงวัยที่ต่ำกว่า 18-20 ปี

⁶ เฟื่องอ้าง

⁷ อภาภรณ์ เผล่าวัฒนะ และคณะ, “การศึกษาองค์ความรู้และรูปแบบกิจกรรมกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด),” สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2562, จาก <http://www.thaincd.com/document/file/download/paper-manual/download1no239.pdf>

⁸ สุรัชย์ สุรัตน์เมธาพันธุ์, “ปัญหาการหักลดหย่อนภาษีเงินได้,” สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2562, จาก <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/la/0702/08%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%882.pdf>

สำหรับมาตรการทางภาษีของรัฐแมนิโทบา⁹ ที่กำหนดอายุสูงสุดถึง 24 ปี โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน เช่น ให้เครดิตภาษีสำหรับการใช้จ่ายไปสำหรับการส่งเสริมให้บุตรเคลื่อนไหวออกแรงมากขึ้น การเข้าร่วมโครงการด้านกีฬาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ หรือการใช้จ่ายไปกับศูนย์กีฬาซึ่งได้ลงทะเบียนกับรัฐหรือต้องเป็นการเข้าร่วมโครงการที่มีความต่อเนื่องไม่น้อยกว่าเวลาที่กำหนด เป็นต้น โดยจะให้เครดิตภาษีในร้อยละที่กำหนด และมีการกำหนดเพดานสำหรับเงินที่ได้จ่ายไปในโครงการดังกล่าวที่จะสามารถเครดิตภาษีได้ โดยจะมีความแตกต่างในกรณีเด็กทั่วไปกับกรณีที่เด็กซึ่งมีความบกพร่อง กล่าวคือ มีความบกพร่องทางกาย ทางจิต หรือสติปัญญา อย่างรุนแรงและเรื้อรัง เด็กในกลุ่มดังกล่าวจะมีช่วงอายุที่สามารถรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีดังกล่าวมากกว่า รวมถึงในบางรัฐจะสามารถเครดิตภาษีจากค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปได้มากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ ในบางรัฐจะมีการกำหนดขั้นต่ำในการใช้จ่ายไปในโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้จ่ายไปอย่างน้อยที่สุดในจำนวนเงินที่กำหนด จึงจะสามารถเครดิตภาษีตามมาตรการทางภาษีของรัฐนั้น ๆ ได้ เช่น รัฐบริติชโคลัมเบีย เป็นต้น โดยสิทธิประโยชน์จากการเครดิตภาษีนั้น ไม่สามารถนำไปเครดิตภาษีในปีก่อนหน้า (Carry Back) และปีถัดไป (Carry Forward) ได้ กล่าวคือ ใช้ได้เฉพาะแต่ในปีนั้น ๆ ที่ใช้จ่ายไป จากการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพ นอกจากจะเป็นการสนับสนุนให้ผู้ปกครองสนับสนุนให้บุตรหลานได้เคลื่อนไหวออกแรงมากขึ้นแล้ว ยังมีผลให้มีจำนวนศูนย์กีฬาสำหรับเด็กมากขึ้น และมีการพัฒนาอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการออกกำลังกายมากขึ้นอีกด้วย ทั้งนี้ เงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการใช้จ่ายเพื่อส่งเสริมให้บุตรเคลื่อนไหวออกแรงที่จะได้รับเครดิตภาษีนั้น มีการกำหนดไว้อย่างละเอียด โดยกำหนดกิจกรรมที่เข้าร่วมว่ามีกิจกรรมประเภทใดบ้างที่สามารถนำค่าใช้จ่ายมาเครดิตภาษีได้ อย่างไรก็ตาม ในบางรัฐกำหนดมาตรการทางภาษีโดยมิได้มุ่งหวังประโยชน์ด้านสุขภาพเพียงอย่างเดียว เช่น รัฐซัสแคตเชวัน จะเป็นการใช้มาตรการทางภาษีแบบ hybrid tax and spending measure กล่าวคือ เป็นมาตรการทางภาษีที่ใช้ในกิจกรรมที่กว้างมาก จะใช้ทั้งในเรื่องศิลปะ การสืบสานวัฒนธรรม ภาษา และกีฬา โดยใช้งบประมาณจากกระทรวงการท่องเที่ยว สอนสาธารณะ วัฒนธรรมและกีฬา หรือกรณีมาตรการทางภาษีของรัฐออนแทรีโอ นอกจากจะส่งเสริมกิจกรรมในด้านกีฬาแล้ว ยังส่งเสริมกิจกรรมในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านดนตรี ศิลปะ ภาษา รวมถึงการพัฒนาทักษะทางวิชาการด้วย เนื่องจากมาตรการทางภาษีที่ได้กำหนดขึ้นดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เด็กมีความสุขที่ดีและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงสนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียน

มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมสุขภาพ กรณีการเคลื่อนไหวออกแรง ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะมีทั้งที่เป็นกรณีที่ไม่สามารถขอเครดิตภาษีคืนเป็นเงินได้ (Non-Refundable Credit)¹⁰ กล่าวคือ เป็นเครดิตภาษีที่ไม่อาจขอคืนเป็นเงินได้หากมีเครดิตภาษีเกินกว่าภาษีที่ต้องเสีย หรือมีเงินได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี ก็ไม่สามารถขอเงินคืนได้ และกรณีที่สามารถขอเครดิตภาษีคืนเป็นเงินได้ (Refundable Credit) ที่ส่งผลให้แม้มีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีเงินได้ก็สามารถขอเงินคืนได้ นอกจากนี้แล้ว ในบางรัฐยังมีการกำหนดคุณสมบัติของครอบครัวที่จะขอเครดิตภาษีได้ในกรณีนี้ คือ จะต้องมียอดเงินได้ต่อปีรวมแล้วต่ำกว่าที่กำหนดไว้ เช่น ในกรณีมาตรการทางภาษีของรัฐควิเบก มีการกำหนดไว้ว่า ครอบครัวที่จะขอเครดิตภาษีในกรณีนี้ จะต้องมียอดเงินได้ต่อปีรวมแล้วต่ำกว่า 135,085 เหรียญ¹¹ เป็นต้น

⁹ Canada Revenue Agency, "Information for residents of Yukon," Retrieved on November 7, 2019, from https://www.canada.ca/en/revenue-agency/services/forms-publications/tax-packages-years/general-income-tax-benefit-package/yukon/5011-pc/information-residents-yukon.html#chldrn_ftns

¹⁰ วาสนา สุขสมัย, "การนำระบบเครดิตภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามาใช้แทนระบบการหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา," สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2561, จาก http://digi.library.tu.ac.th/thesis/la/1256/09CHAPTER_3.pdf

¹¹ Revenu Québec, "TAX CREDIT FOR CHILDREN'S ACTIVITIES (LINE 462)," Retrieved on December 22, 2018, from <https://www.revenuquebec.ca/en/citizens/income-tax-return/completing-your-income-tax-return/completing-your-income-tax-return/line-by-line-help/451-to-480-refund-or-balance-due/line462/point-25/>

2.2 ประเทศสวีเดน

สำหรับประเทศสวีเดน มีการกำหนดให้นายจ้างสามารถจัดให้มีสวัสดิการที่ลูกจ้างไม่ต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษี เช่น การจัดให้มีอุปกรณ์ออกกำลังกายอย่างง่าย รวมถึงการไปออกกำลังกายอื่น ๆ เช่น สถานออกกำลังกาย ศูนย์สุขภาพ หรือสถานที่อื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะต้องได้รับการรับรองจากรัฐ โดยมีการกำหนด ทั้งชนิดกีฬา และสถานออกกำลังกาย ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่การจัดหาอุปกรณ์ออกกำลังกายให้ภายในที่พักของลูกจ้าง

ในทางภาษีนั้น โดยหลักแล้วประโยชน์อื่น ๆ นอกเหนือจากเงินสดที่ลูกจ้างได้รับจากนายจ้าง จะต้องถูกนำไปคำนวณเสียภาษีเช่นเดียวกัน แต่ในกรณีของการได้รับประโยชน์จากการจัดให้มีอุปกรณ์ออกกำลังกายในสถานที่ทำงานของประเทศสวีเดนนั้น ลูกจ้างไม่ต้องนำประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดให้มีอุปกรณ์ออกกำลังกายดังกล่าวมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ หรือแม้แต่กรณีที่นายจ้างจ่ายเงินแทนลูกจ้างเพื่อที่จะเล่นกีฬาบางประเภท ลูกจ้างก็ยังไม่ต้องนำค่าใช้จ่ายดังกล่าวที่ได้รับประโยชน์มาคิดคำนวณเพื่อเสียภาษีแต่อย่างใด หรือแม้แต่กรณีที่นายจ้างจัดทำให้ลูกจ้างสามารถเข้าใช้สถานออกกำลังกายภายนอก ลูกจ้างก็ไม่ต้องนำประโยชน์นั้นมาคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษี แต่จะต้องเป็นการออกกำลังกายอย่างง่าย ๆ ไม่ได้มีมูลค่าสูง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะเป็นกรณีที่มีมูลค่าไม่ถึง 1,000 โครนสวีเดน (SEK) หรือราว 3,000 บาท

สำหรับชนิดของการออกกำลังกาย หรือการสร้างเสริมสุขภาพที่ลูกจ้างได้รับประโยชน์โดยไม่ต้องนำไปคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีนั้น เช่น การเดินแอโรบิก เอมริกันฟุตบอล แบดมินตัน ซาวน่า ปิงปอง ปีนผา¹² ส่วนกีฬาที่ไม่เข้ากรณีที่ลูกจ้างจะไม่ต้องนำไปคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษี ยกตัวอย่างเช่น ขี่ม้า ล่าสัตว์ จักรยานยนต์วิบาก ยิงปืน¹³ เป็นต้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาสุขภาพอันทำให้เกิดการเจ็บป่วย ตลอดจนถึงเสียชีวิตนั้น ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคเบาหวาน ซึ่งโรคดังกล่าวสามารถคร่าชีวิตของประชากรก่อนวัยอันควรได้มาก ทั้งที่ประชากรกลุ่มดังกล่าวควรที่จะเป็นบุคคลที่สามารถช่วยขับเคลื่อนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นกำลังสำคัญในภาคอุตสาหกรรมและภาคส่วนอื่น ๆ แต่เมื่อป่วยไข้แล้ว นอกจากจะไม่สามารถมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้ ยังทำให้เกิดภาระทางเศรษฐกิจจากค่ารักษาพยาบาลเป็นอย่างมากอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การจะป้องกันการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง นอกจากการงดการบริโภคสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรืออาหารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น มีไขมันสูง หรือหวานเกินไป หรือเค็มเกินไป ยังมีวิธีการออกกำลังกาย ที่จะสามารถช่วยให้สุขภาพของประชากรได้รับการฟื้นฟูให้แข็งแรงขึ้น และห่างไกลออกจากความเสี่ยงที่จะเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอีกด้วย

นอกจากประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการที่มีสุขภาพแข็งแรงแล้ว รัฐก็ย่อมได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกัน เนื่องจากสามารถลดภาระทางเศรษฐกิจจากค่ารักษาพยาบาล รวมถึงเมื่อประชาชนอันเป็นกำลังสำคัญของประเทศนั้น แข็งแรงปลอดภัย ย่อมสามารถที่จะนำพาประเทศให้พัฒนาได้ดีกว่าในประเทศที่มีคนเจ็บหรือตายก่อนวัยอันควรอย่างแน่นอน

¹² Swedish Tax Agency, "Tax-free health benefits," Retrieved on December 28, 2018, from <https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/formaner/personalvardmotionochfriskvard/skattefriaformanerao.4.15532c7b1442f256baee714>.

¹³ Swedish Tax Agency, "Non-Tax-free health benefits," Retrieved on December 28, 2018, from <https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/formaner/personalvardmotionochfriskvard/ejskattefriaformanerao.4.15532c7b1442f256baee726.html>

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่าประเทศแคนาดาและประเทศสวีเดนมีการออกกฎหมายเพื่อใช้ส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวออกแรง ทั้งในระดับประเทศและระดับรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการในทางภาษีในแนวทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้เครดิตภาษีสำหรับการใช้จ่ายจากการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมเคลื่อนไหวออกแรงของรัฐต่าง ๆ รวมถึงบทบัญญัติที่ตราขึ้นโดยรัฐบาลกลาง หรือการยกเว้นภาษีขายจากรยานหรือชิ้นส่วนจากรยาน เป็นต้น โดยสามารถแยกออกได้ โดยสรุปดังต่อไปนี้

(1) กรณีใช้การเครดิตภาษีเพื่อจูงใจให้เคลื่อนไหวออกแรงสำหรับบุคคลธรรมดา

ในประเทศแคนาดามีหลายรัฐ รวมถึงรัฐบาลกลาง ใช้มาตรการส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพเพื่อให้ประชาชนได้เคลื่อนไหวออกแรง โดยอาจมีทั้งประสงค์เพื่อให้พัฒนากิจกรรมต่าง ๆ และรวมถึงสุขภาพของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะอ้วน โดยมักไปในทิศทางเดียวกันคือ เป็นการให้เครดิตภาษีแก่ผู้ประกอบการที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายให้บุตรได้ร่วมกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวออกแรง โดยมีการกำหนดอัตราที่ให้เครดิตภาษีกำหนดเพดานสำหรับค่าใช้จ่ายที่นำมาเครดิตภาษีได้ รวมถึงบางรัฐก็มีการกำหนดรายได้สูงสุดของครอบครัวที่สามารถใช้สิทธิประโยชน์จากมาตรการทางภาษีดังกล่าวได้อีกด้วย

(2) กรณีการหักเป็นรายจ่ายสำหรับนายจ้างที่จัดหาบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพด้านการเคลื่อนไหวออกแรงแก่ลูกจ้างในสถานที่ทำงาน

ในประเทศสวีเดน มีการอนุญาตให้นายจ้างหักรายจ่ายในการจัดหาบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพด้านการเคลื่อนไหวออกแรงในสถานที่ทำงานได้ หรือแม้แต่การให้สิทธิในการใช้สถานออกกำลังกายภายนอก แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด กล่าวคือ ต้องเป็นกีฬาที่เรียบง่ายและไม่ได้มีค่าใช้จ่ายสูง

(3) กรณีไม่ถือว่าประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับจากนายจ้างในบริการเพื่อการเคลื่อนไหวออกแรงเป็นเงินได้พึงประเมิน

ในประเทศสวีเดน นอกจากนายจ้างจะสามารถหักรายจ่ายจากการจัดหาบริการเพื่อการเคลื่อนไหวออกแรงแก่ลูกจ้างในสถานที่ทำงานแล้ว ส่วนหนึ่งของลูกจ้างที่ได้รับประโยชน์ก็ไม่ถือว่าประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับจากนายจ้างในบริการเพื่อการเคลื่อนไหวออกแรงเป็นเงินได้พึงประเมิน แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า ต้องเป็นกีฬาที่เรียบง่ายและไม่ได้มีค่าใช้จ่ายสูง

(4) กรณีเกี่ยวกับภาษีการขายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง

กรณีประเทศแคนาดา นอกจากจะมีการให้เครดิตภาษีเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนไหวออกแรงแล้ว ในอดีตยังเคยมีการยกเว้นภาษีขายให้กับการขายจากรยาน และอุปกรณ์กีฬาด้วย เช่น ในรัฐแอลเบอร์ตา และรัฐบริติชโคลัมเบีย อย่างไรก็ตาม การยกเว้นภาษีนี้ได้หายไปจากการเปลี่ยนแผนการจัดเก็บภาษีขาย ทั้งนี้ รัฐซัสคัตเชวาน และรัฐแมนิโตบา ยังมีการยกเว้นภาษีขายจากการให้บริการทางด้านกีฬาและสันทนาการอยู่

ในส่วนของประเทศไทย การใช้มาตรการเครดิตภาษีที่ได้ศึกษาจากประเทศแคนาดาจะส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายในเด็กมากขึ้น นอกจากจะเป็นการส่งเสริมสุขภาพของเด็กแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดลักษณะนิสัยที่เคยชินต่อการออกกำลังกายอันจะเป็นผลดีสืบเนื่องต่อไปในอนาคต เพียงแต่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ให้รัดกุม กล่าวคือ ควรกำหนดค่าใช้จ่ายอย่างสูงที่สามารถขอเครดิตภาษีได้ เพื่อมิให้มาตรการทางภาษีนี้อกลายเป็นช่องทางหลีกเลี่ยงภาษี รวมถึงไม่ควรให้เป็นเครดิตภาษีที่ขอคืนได้ แต่ควรให้เป็นเครดิตภาษีที่ไม่อาจขอคืนเป็นเงินได้ เนื่องจากประเทศไทยมีผู้ที่มีเงินได้พึงประเมินไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีมาก แต่อาจใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษี หากยอมให้มีการขอคืนเป็นเงินได้จะเกิดความเสียหายมาก อีกทั้งสถานที่ออกกำลังกายที่ได้ใช้จ่ายไปนั้นควรเป็นสถานออกกำลังกายที่ขึ้นทะเบียนและมีการตรวจสอบ เพื่อมิให้เกิดเป็นช่องทางหลีกเลี่ยงภาษีอีกเช่นกัน นอกจากนี้แล้ว ยังควรกำหนดถึงความต่อเนื่องของการออกกำลังกาย เนื่องจากจะจูงใจให้ผู้ปกครองพาบุตรไปออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการรับประกันว่าจะได้ออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพดังกล่าว

สำหรับการนำเอาอุปกรณ์กีฬา หรือการขายอุปกรณ์กีฬาโดยเอกชนนั้น ควรกำหนดให้มีการลดอัตราภาษีหรือยกเว้นอัตราภาษี เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงอุปกรณ์กีฬาได้มากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้ผู้ขายหรือ

นำเข้าอุปกรณ์กีฬาที่มีจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันสูง ยิ่งทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพสินค้าที่ผู้ผลิตและผู้ขายจะเพิ่มคุณภาพเพื่อแข่งขันกัน หรือในด้านราคาที่จะต้องต้อขายในราคาที่ต่ำลงเมื่อมีผู้ขายในตลาดมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงอุปกรณ์กีฬาได้มากขึ้นอันจะส่งผลให้มีสุขภาพที่ดีต่อไปแล้ว ยังสามารถช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจภายในประเทศอีกด้วย เช่น อุปกรณ์ชนิดใดที่มีผลิตในประเทศ อาจกำหนดลดหรือยกเว้นอัตราภาษีให้เฉพาะในส่วนที่ประเทศไทยไม่สามารถผลิตเองได้ เป็นต้น

รวมถึงกรณีนายจ้างและลูกจ้างนั้น ควรให้นายจ้างสามารถหักรายจ่ายได้จากการจ่ายไปในอุปกรณ์กีฬา หรือสถานที่เล่นกีฬาที่ได้จัดไว้ให้ลูกจ้างได้ ในชนิดกีฬาและมูลค่าที่ไม่สูงเกินไป และลูกจ้างเองก็ไม่ต้องนำสวัสดิการนั้นไปเสียภาษี นอกจากจะเพื่อส่งเสริมสุขภาพคนในประเทศแล้ว ลูกจ้างที่สุขภาพดีย่อมก่อให้เกิดผลประโยชน์กับสถานประกอบการนั้น ๆ ด้วย

บรรณานุกรม

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.). “นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ.” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, <http://resource.thaihealth.or.th/library/11813>

อรุณเกียรติ กาญจนพิบูลวงศ์ และอื่น ๆ. “รายงานสถานการณ์โรค ncds ฉบับที่ 2.” สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย, http://www.dmthai.org/sites/default/files/ncd_nhes_v_2016.pdf

_____. “สถานการณ์การมีกิจกรรมทางกาย/ออกกำลังกาย ของคนไทย.” กองออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย, <https://sites.google.com/site/exercisemoph/sthankarn-kar-xxk-kalang-kay>

ELECTRONIC MEDIA

Centers for Disease Control and Prevention. “The Benefits of Physical Activity.” Centers for Disease Control and Prevention, <https://www.cdc.gov/physicalactivity/basics/pa-health/index.htm>

Easson Alex and Zolt Eric M. “TAX INCENTIVES.” World Bank, <http://siteresources.worldbank.org/INTTPA/Resources/EassonZoltPaper.pdf>

Gostin, Lawrence O. “Global health law.” Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 2014.

National Institutes of Health, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3134510/>

_____. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3782495/>

Office of the Parliamentary Budget Officer. “Cost Estimate of an Adult Fitness Tax Credit.” The Parliamentary Budget Officer, http://www.pbo-dpb.gc.ca/web/default/files/files/files/Cost%20Estimate%20of%20Adult%20Fitness%20Tax%20Credit_EN.pdf

Reach Daniel M. “FITNESS TAX CREDITS: COSTS, BENEFITS, AND VIABILITY.” Northwestern Journal of Law & Social Policy 2012, [https://1.next.westlaw.com/Document/la01e3485ac6a11e18b05fdf15589d8e8/View/FullText.html?transitionType=SearchItem&contextData=\(sc.Search\)](https://1.next.westlaw.com/Document/la01e3485ac6a11e18b05fdf15589d8e8/View/FullText.html?transitionType=SearchItem&contextData=(sc.Search))

Ries Nola M. “Legal and Policy Measures to Promote Healthy Behaviour : Using Incentives and Disincentives to Control Obesity.” McGill Journal of Law and Health, <https://1.next>.

Shemilt Ian; /et al., “Economic Instruments for Population Diet and Physical Activity Behaviour Change : A Systematic Scoping Review.” US National Library of Medicine

Shepard Roy J., "Advancing physical activity measurement and guidelines in Canada: a scientific review and evidence-based foundation for the future of Canadian physical activity guidelines." NRC Research Press, <https://doi.org/10.1139/h07-923>

_____. "Moving Canadian governmental policies beyond a focus on individual lifestyle: some insights from complexity and critical theories." US National Library of Medicine National Institutes of Health, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3033735/>

Spence John C; /et al., "Uptake and effectiveness of the Children's Fitness Tax Credit in Canada: the rich get richer." US National Library of Medicine National Institutes of Health, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2908091/>

The Australian Chronic Disease Prevention Alliance. "Australian Chronic Disease Prevention Alliance Submission to Re:think Tax Review." Kidney Health Australia, http://kidney.org.au/cms_uploads/docs/june-2015-acdpa-submission-to-rethink-tax-review.pdf

The Swedish Tax Agency. "Arbetsgivares subvention av motion och friskvård i vissa fall." The Swedish Tax Agency, <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/338510.html>

_____. "Motions-och friskvårdsförmåner som tillhandahålls i bostaden." The Swedish Tax Agency, <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/338232.html>

_____. "Personalvårdsförmån, motion och friskvård." The Swedish Tax Agency, <https://www.skatteverket.se/privat/skatter/arbeteochinkomst/formanerpersonalvardmotionochfriskvard.4.7459477810df5bccdd4800014540.html>

Tigerstrom Barbara von; /et al., "Using the Tax System to Promote Physical Activity: Critical Analysis of Canadian Initiatives." US National Library of Medicine.

[westlaw.com/Document/la28ebc69f3aa11e398db8b09b4f043e0/View/FullText.html?originationContext=docHeader&contextData=\(sc.Search\)&transitionType=Document&needToInjectTerms=False&docSource=6c1329aa4f2f45f5ba39829757c0991d](http://westlaw.com/Document/la28ebc69f3aa11e398db8b09b4f043e0/View/FullText.html?originationContext=docHeader&contextData=(sc.Search)&transitionType=Document&needToInjectTerms=False&docSource=6c1329aa4f2f45f5ba39829757c0991d)

World Health Organization. "Global Health Observatory (GHO) data." World Health Organization, <http://www.who.int/gho/ncd/methods/en/>

_____. "Global recommendations on physical activity for health." World Health Organization, http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/

_____. "REGIONAL COMMITTEE FOR EUROPE 65th SESSION." World Health Organization, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/282961/65wd09e_PhysicalActivityStrategy_150474.pdf

_____. “SWEDEN PHYSICAL ACTIVITY FACTSHEET.” European Commission, http://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/factsheets/sweden-factsheet_en.pdf